

Brussel, 19 februari 2014

DE STICHTING P&V BINDT DE STRIJD AAN TEGEN VROEGTIJDIG SCHOOLVERLATEN EN JEUGDWERKLOOSHEID!

Sinds 2012 buigt de Stichting P&V zich over twee actuele en Europese problematieken: het vroegtijdig schoolverlaten en de jeugdwerkloosheid.

Europese topprioriteit: het voorkomen van een verloren generatie

Jongeren zijn de eerste slachtoffers van de werkloosheidsgolf die Europa en haar grote steden en meest kwetsbare populaties treft. In december 2013 zat 23,7% van de jongeren (15-24 jaar) in Europa zonder werk. In sommige landen en grote steden loopt de jeugdwerkloosheid zelfs op tot 58%. Ze treft alle jongeren, maar de laagst gekwalificeerden het meest. In Europa verlaat één jongere op acht het secundair onderwijs zonder diploma. Velen vrezen voor een ‘verloren generatie’ die haar kansen op een betere toekomst ziet afnemen door een combinatie van schooluitval en werkloosheid (cfr. ILO, 2013). Jongeren op school houden en hen laten instromen in de arbeidsmarkt wordt daarom een fundamentele uitdaging en prioriteit voor de Europese samenlevingen (cfr. Europe 2020 Strategy) en dus ook voor België en zijn maatschappelijke actoren.

Waar staat België?

België bevindt zich ongeveer op het Europese gemiddelde in beide problematieken. Er zijn echter grote verschillen tussen de gewesten en gemeenschappen.

Grote regionale verschillen in jeugdwerkloosheid

Recent vergelijkend onderzoek tussen Europese regio's toont aan dat Vlaanderen het relatief goed doet met een **jeugdwerkloosheid** van 12,8%. Het Waals en vooral het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijken het veel moeilijker te hebben om hun jongeren aan een job te helpen en vertonen percentages van respectievelijk 27,1% en 36,4% (Sourbron & Herremans, 2013). In Brussel is 62% van de werkloze

jongeren langer dan 6 maanden werkloos (tegenover 55% in Wallonië en 35% in Vlaanderen). Bovendien is er in Brussel een zeer lage intrede kans van werkloze jongeren van 19,5% (tegenover 32,6% in Wallonië en 54,6% in Vlaanderen). Dit betekent dat slechts 1 op 5 van de werkloze jongeren in Brussel een jaar later aan het werk is (Sourbron & Herremans, 2013).

Hoewel Vlaanderen goed scoort op bovenstaande indicatoren, blijken er toch een aantal zaken problematischer te zijn. Zo is in Vlaanderen de kloof tussen de arbeidsmarktkansen van jongeren en volwassenen zeer groot, zelfs groter dan in de andere twee gewesten. Min-25-jarigen hebben in Vlaanderen 3,3 keer meer kans om werkloos te zijn dan 25-plussers (tegenover 3,1 in Wallonië en 2,2 in Brussel) (Cockx, 2013). Daarenboven blijkt Vlaanderen een uitgesproken duale arbeidsmarkt voor jongeren te hebben: hooggeschoolde schoolverlaters blijken relatief snel door te stromen naar een job terwijl laaggeschoolde jongeren heel moeilijk aan werk geraken en meer kans hebben om langdurig werkloos te blijven. Jongeren zonder een diploma secundair onderwijs hebben in Vlaanderen dubbel zoveel kans om werkloos te zijn dan hooggeschoolde jongeren (22,9% tegenover 10,5%). Hoewel laaggeschoolde jongeren ook in Wallonië en Brussel veel vaker werkloos zijn dan hooggeschoolden (bijna de helft van de Brusselse laaggeschoolde jongeren is werkloos), is de ongelijkheid in arbeidsmarktkansen volgens opleidingsniveau verhoudingsgewijs het grootst in Vlaanderen (Sourbron & Herremans, 2013). **Inzetten op het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten en een betere begeleiding van laaggeschoolde jongeren is dan ook in Vlaanderen, net als in de andere regio's, prioritair.**

België hinkt achterop in de strijd tegen vroegtijdig schoolverlaten

België begint volgens de meest recente cijfers achterop te hinken wat het **vroegtijdig schoolverlaten** betreft. Terwijl België zich een paar jaar geleden bij de beste 10 Europese landen kon rekenen, valt het nu terug op een 20^e plaats, net voor Bulgarije, het VK en Roemenië. Ten opzichte van 2009 is er zelfs een lichte stijging te merken van het aantal vroegtijdige schoolverlaters in België (12% in 2012 t.o.v. 11.1% in 2009), terwijl de meeste andere Europese landen een dalende trend vertonen. Ook hier zijn er echter grote **verschillen tussen de regio's**. Terwijl, in 2012, 8,7% van de jongeren in Vlaanderen de school zonder diploma verliet, liepen de cijfers op tot 14,8% in Wallonië en 20,1% in Brussel, cijfers die ook in het zuiden van Europa opgetekend worden. Jongeren van buitenlandse afkomst hebben meer dan twee keer zoveel kans de school te verlaten zonder diploma dan jongeren die in België geboren zijn. Hiermee plaatst België zich op het Europese gemiddelde, maar doet het beduidend slechter dan bijvoorbeeld Luxemburg en Nederland (EU, 2013).

Driejarenproject van de Stichting P&V tegen vroegtijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid

Om bovenstaande redenen heeft de Stichting P&V een uitgebreid programma op touw gezet dat **wetenschappelijk onderzoek combineert met concrete actie**. Dit programma heeft als doel om zowel beleidsmakers als terreinwerkers aan te zetten tot het ontwikkelen van nieuwe beleidsmaatregelen, innoverende en performante initiatieven de kansen te geven om zich te ontwikkelen, acties te verspreiden

om zo efficiënt mogelijk de strijd aan te gaan met vervroegd schoolverlaten en jeugdwerkloosheid, en jongeren te ondersteunen die het onderwijs zonder diploma hebben of dreigen te verlaten en/of geen werk hebben of vinden.

Mark Elchardus, voorzitter van de Stichting P&V, licht de **motivatie** voor dit project toe: “**Onze samenleving kan zich geen verloren generatie veroorloven.** Het is heel spijtig dat we bij het beoordelen van hoe het met de samenleving gesteld is, dikwijls meer aandacht hebben voor de mate van economische groei, dan voor de mate van jeugdwerkloosheid en ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs; meer aandacht hebben voor de groei nu, dan voor de toekomst van onze jongeren en van onze economie. Als stichting willen we niet alleen pleiten, we willen ook iets doen. Jongeren betere kansen geven op het verwerven van competenties, betere kansen geven op de arbeidsmarkt, dat zijn de concrete doelen waarvoor we ons met het huidige project willen inzetten.”

Het programma startte in 2012 met een oproep naar duizenden sociale wetenschappers en onderzoeksinstituten in heel Europa. Een internationale jury selecteerde uit de meer dan 40 inzendingen 9 winnende bijdragen, die zich onderscheidten door hun originele en onderbouwde kijk op de problematiek. Deze bijdragen werden gebundeld in het boek ‘dat werd uitgegeven bij Lannoo Campus en Amsterdam University Press « *Early school leaving & Youth unemployment* » en voorgesteld in het Europees Parlement op 7 en 8 maart 2013, in aanwezigheid van de Europese commissaris László Andor, verschillende ministers en belangrijke stakeholders. Deze debatten hebben geleid tot een breed opgezette oproep naar projecten die op het Belgische grondgebied rond de problematiek werken, die op 5 juni 2013 werd gelanceerd (met als deadline 5 oktober 2013). Op 5 oktober 2013 ontvingen we **245 dossiers** uit heel België. Een jury van Belgische experts (uit de sectoren van onderwijs, arbeidsbemiddeling en armoedebestrijding) selecteerde hieruit, na verschillende evaluatierondes, **zes projecten** die beurzen tussen de 10.000€ en 50.000€ zullen ontvangen. Twee projecten komen uit Brussel, twee uit Vlaanderen en twee uit Wallonië (zie verder voor een beschrijving van de projecten). In 2014 zullen deze projecten intensief opgevolgd en geëvalueerd worden door de Stichting P&V. De resultaten van deze opvolging en evaluatie en het volledige driejarenproject, evenals de beleidsadviezen die hieruit zullen kunnen worden afgeleid, zullen gepresenteerd worden op een groot finaal evenement begin 2015.

Laureaten van de projectoproep van de Stichting P&V

Onderzoek toont duidelijk aan dat vroegtijdig schoolverlaten de kans op (langdurige) (jeugd)werkloosheid en armoede aanzienlijk vergroot. Als deze jongeren zonder diploma werk vinden, komen ze bovendien vaker terecht in slechter betaalde jobs met precairdere statuten. Specifieke groepen jongeren worden vaker getroffen door vroegtijdig schoolverlaten en werkloosheid. Meer bepaald gaat het vaker om jongeren met lager opgeleide ouders, met een lagere socio-economische status, met een migratie-achtergrond, uit bepaalde verstedelijkte buurten... Het onderzoek toont ook aan dat er vaak niet één oorzaak is van vroegtijdig schoolverlaten, maar dat het een proces is van risico's die zich opstapelen (vanaf jonge leeftijd). Zowel leermoeilijkheden, sociale en persoonlijke problemen als (sociale en etnische) ongelijkheden en discriminaties spelen hierbij een grote rol. Begeleiding is dan ook niet alleen een taak van de school of de arbeidsbemiddelaar, maar ook van andere actoren en beleidsdomeinen. Een gepersonaliseerde aanpak en een betere oriëntering, begeleiding en coaching van jongeren blijken

belangrijke tools in het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten en het vinden van een job (zie De Groof & Elchardus, 2013; Eurofound, 2012).

De gelauwerde projecten proberen allen op de een of andere manier te werken aan één of meerdere van bovenstaande oorzaken en problematieken. Volgende projecten ontvangen een beurs van de Stichting P&V:

Vormingscentrum Foyer – Roma Plus (Brussel)

Project om zeer uitgesloten jongeren met een migratie-achtergrond (veelal Roma-jongeren) te begeleiden naar onderwijs en werk en alzo hun integratie in de school en op de arbeidsmarkt te verbeteren. Concreet beoogt dit project het verbeteren van de screenings- en trajectbegeleidingsinstrumenten, het verder uitbouwen van partnerverbanden (bemiddeling door Romastewards, overleg in functie van goede vervolgttrajecten met de partners van Leren & Werken, aandacht voor het nodige taalniveau i.s.m. het Huis van het Nederlands, ...) maar ook het inzetten op de nodige nazorg waar nu geen ruimte voor is - omdat deze jongeren ook na de leeftijd van 18 jaar nood hebben aan ondersteuning en advies om de moeder in te houden. Dit alles moet leiden naar oplossingen voor de obstakels die hun succes op de arbeidsmarkt en op school tijdens deze overgangperiode nog in de weg staan.

Contactpersoon: Katelijn Schevelenbos, coördinator, 02/609.55.75, katelijn.schevelenbos@foyer.be

Odyssee – Begeleiding van adolescente schooluitvallers (Brussel)

Vzw die jongeren die op school dreigen af te haken, opzoekt en helpt om de draad opnieuw op te nemen. In samenwerking met 17 Brusselse scholen, worden vroegtijdige schoolverlaters begeleid naar een terugkeer naar de school, door onder meer een gezamenlijke analyse te maken van de oorzaken van hun uitval en intensief te werken op motivatie, eigenwaarde en een persoonlijk project. Doet ook aan preventie via groepsateliers voor jongeren, evenals via opleidingen voor leraren en opvoeders om de risicofactoren op schooluitval en uitsluiting- en discriminatiemechanismen te herkennen.

Contactpersoon: Catherine Sztencel, Directrice, 0476/26.19.98, direction@odysseeasbl.be

Werkvorm – Junior Engineering (Antwerpen)

Organiseert vrijetijdsateliers om kinderen en jongeren (5^e & 6^e l^j basisonderwijs en 1^e graad secundair onderwijs) kennis te laten maken met techniek, hun eventueel technisch talent te laten ontdekken en hen op die manier te interesseren voor een technische opleiding. Dit alles met een sterke betrokkenheid van kinderen, ouders en de buurt. Startpunt van het project is dat een kind of een jongere zelden naar het TSO of BSO toegeleid wordt op basis van een gerichte keuze, de vaststelling dat iemand technisch sterk begaafd zou zijn, dat een talent waargenomen wordt en dat de maximale ontwikkelingskansen van het kind zich eerder in het TSO/BSO dan in het ASO zou bevinden. Integendeel, kinderen en jongeren

worden veelal op basis van hun (al dan niet vermeende slechte) resultaten naar BSO of TSO georiënteerd, wat de risico's op latere schooluitval aanzienlijk vergroot.

Contactpersoon: Chris Bryssinckx, algemeen coördinator, 0499/38.20.27, chris@werkvormm.be

Perspectives – Digitale podiumtechnieken (Flémalle)

Project waarbij laagopgeleide en/of langdurig werkloze jongeren tussen 18 en 24 gedurende 9 maanden een technische basisopleiding volgen en samenwerken aan een licht- en geluidspektakel. Deze opleiding sluit aan bij de interesses van vele jongeren en heeft het voordeel dat via de realisatie van een ambitieus technisch project heel wat andere basiscompetenties worden aangeleerd (basis in wiskunde, informatica, elektriciteit, maar ook samenwerken, organiseren...) die nuttig zijn in het vinden van werk, ook in andere sectoren.

Contactpersoon: Bruno Schneider, Directeur, 0490/42.58.53, bruno.schneider@performat.be

De Schoolbrug – Van chaos naar zen in de klas (Antwerpen)

Schoolintern begeleidingstraject waarbij leerkrachten, klassen en ouders samenwerken om schooluitval te voorkomen. Het project richt zich tot klasgroepen met een duidelijke problematiek op het gebied van gedrag en spijbelen. In deze klassen zijn verschillende jongeren aanwezig die risico lopen op schoolverwijdering. Het unieke aan dit project is dat leerkrachten, leerlingen en ouders als evenwaardige partners worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en nazorg. Er wordt preventief gewerkt binnen de school en hierdoor kan het project onderscheiden worden van alle andere externe time-out projecten buiten de school.

Contactpersoon: Katleen Van de Velde, coördinator, 0473/36 20 99, info@deschoolbrug.be

La Teignouse AMO – Tutoraat om te groeien (Comblain-Au-Pont)

Organiseert en begeleidt een systeem van tutoraat in het secundair onderwijs, waarbij jonge scholieren of studenten leren van oudere, meer ervaren school- of studiegenoten. Een project voor en door jongeren, waarbij beide 'partijen' op verschillende manieren gesteund en gesterkt worden in hun competenties (wederzijdse 'contractjes', opvolging, begeleiding en vorming, feedback en evaluatie, ...).

Contactpersoon: Sébastien Hardy, Directeur, 0477/79.14.25, sebastien@lateignouseamo.be

Perscontact Stichting P&V

Marnic SPELTDOORN, Afgevaardigd bestuurder Stichting P&V, 02/250.92.09, marnic.speltdoorn@pv.be

Stichting P&V

De Groep P&V Verzekeringen, die is ontstaan uit de coöperatieve beweging, richt in het jaar 2000 de Stichting P&V op en is er de hoofdsponsor van. De Stichting werkt in totale onafhankelijkheid en heeft zich tot taak gesteld de sociale uitsluiting van de jongeren te bestrijden. Uitgaande van de voornaamste waarden van de sociale economie, legt de Stichting de nadruk op actieve participatie, zelfstandigheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid van jongeren. In 2006 werd de Stichting P&V erkend als Stichting van openbaar nut.

www.stichtingpv.be

Bronnen

Eigen bewerkingen via Eurostat.

Cockx, B. (2013). Youth Unemployment in Belgium. Diagnosis and Key Remedies. SHERPPA, Ghent University.

De Groof, S. & Elchardus, M. (2013). Early school leaving and youth unemployment. LannooCampus & Amsterdam University Press.

EU (2013). Europe 2020 Target: Early leavers from education and training.

Eurofound (2012). NEETs - Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe.

ILO (2013). Global Employment Trends for Youth 2013: A generation at risk.

Sourbron, M. & Herremans, W. (2013). Jeugdwerkloosheid in Europa: Vlaanderen in een Europees regionaal vergelijkend perspectief. KU Leuven, WSE-Report 16-2013.